

aangegeven, doet tijdelijk het station niet meer aan.

Haar remplaceanten, de autobussen, nooden u uit om te wachten tot een volgende.

Taxi's waren bij onze aankomst in geen velden of wegen te zien.

Er bleef niet anders over dan over steenhoopen te klimmen en door enkele passanten te waden.

's Avonds moesten we weer een opgebroken straat langs om naar „De Harmonie“, de plaats der ontmoetingssamenkomst, te komen.

Werkelijk, Groningen krijgt de allures van een wereldstad.

Ook daarin, dat er in de binnenstad menig gebouw door steigerwerk is verfraaid.

Zelfs onze restauratie is in restauratie!

In de Zuiderkerk.

De Gereformeerde Kerk van Groningen is niet minder dan vijf kerkgebouwen rijk.

Erie daarvan zag ik reeds.

En het moet tot eer van de Groningsche kerk gezegd worden, dat zij, al beschouwen wij onze bedehuizen niet als tempels, het huis des Heeren niet woest laat.

Indien het niet zulk een vreemde beelddraak ware, zouden wij het zoo willen uitdrukken, dat de kerken daar door een ringetje zijn te halen.

Het is er alles perfect in orde.

Hier niet de tegenstelling van de gewelfde huizen en de vervallen kerkgebouwen.

De gemeente van Groningen moet wel zeer welvarend zijn.

Maar zij heeft ook veel voor den eeredienst over.

In de Zuiderkerk werd de ure des gebods gehouden.

Dit kerkgebouw doet dadelijk bij het binnenkomen warm aan.

Het is gehouden in zachte kleuren.

Het heeft niets gedurfs.

Maar daarom leidt het ook de gedachten niet af. En dat is toch eigenlijk het ware.

Voor deze gelegenheid echter was het te klein. Velen moesten in de paden en in het portaal blijven staan.

Misschien zijn er ook wel teleurgesteld heengegaan, omdat zij zelfs geen staanplaats konden bemachtigen.

Waarom men juist de kleinste kerk voor dit doel had uitgekozen, weet ik niet.

Leidde men uit de ervaring van andere Synodes af, dat de opkomst wel niet zoo overvloedig zou zijn?

Dan heeft de gemeente van Groningen de verwachting van den kerkeraad toch ver overtroffen.

Ongetwijfeld leeft er onder de broeders en zusters van Groningen groote belangstelling voor de Synode.

Maar het verlangen om een prediker als Dr. Fernhout te hooren zal zeker ook geen geringen invloed hebben gehad op de opkomst.

‘Zou mij niet verwonderen, indien velen bij het naar huisgaan tot elkander gezegd hebben: welk een mooie, fyne preek! Of mogelijk wel naar tegenwoordig spraakgebruik, dat ons niet kan bekoren: welk een prachtpreek!

Ware het niet meer dan dat geweest, de avond ware een mislukking geworden.

Nee, de prediking beantwoordde zoo geheel aan haar doel.

En dat is het beste getuigenis, dat men ervan afleggen kan.

Gods medewerkers zijn wij, Gods akker, Gods gebouw zijt gij, zoo werd het de Synode toegeroepen.

De beelden van akker en gebouw worden telkens in nieuwe schoonheid uitgewerkt en toegepast.

„Akker en huis — hoe verschillende eischen stellen ze aan wie ze te bereiden en te verzorgen hebben.

De landbouwer, bij zijn ontginning, brengt niets nieuws tot stand. Hij cultiveert slechts wat hij vindt.

De architect daarentegen begint met leere handen, moet aanvatten met het maken van teekening en bestek, en moet voort; naar dit bestek, steen voor steen en balk voor balk, zijn huis ineenzetten.

De akkerman heeft, bij al zijn arbeid, te doen met het teedere en gevoelige loven, dat bewaakt en beschut, gesteund en geleid, besproeid en op allerlei wijze geholpen moet worden.

Ziet daar een enkele greep.

Wij menen nog een andere?

„Geen bouwers alleen.

‘Gevaar zou dreigen, dat we waanden te doen te hebben met dood materiaal, dat met regelen en verordeningen op zijn plaats gedwongen en gebonden moet worden.

Nee, geen bouwers alleen, maar ook planters en verzorgers, die in den hof des Heeren met vaste hand het onkruid hebben aan te vatten, doch niet even teedere hand alle planten, die de hemelsche Vader plantte, hebben nat te maken, te steunen en te leiden.

Of ten slotte nog deze passage:

„Nee, we mogen ons niet vergenoegen met zorgvuldig omrasterde tuintjes, waarin we onszelf behagen, een tegelijk onder zijn wijnstok en zijn vijgeboom.

We mogen niet tevreden zijn, als onze kerken — zijn ze onze? — uitgeschilde huisjes zijn, waar achter zedig gesloten gordijnen s. brave lieden

zich gelukwenschen niet van de wereld te wezen.”

Lokke deze proeven uit om de preek in haar geheel te lezen.

Zij is uitgegeven bij de firma Jan Haan in Groningen.

Een oogenblik komt de wensch boven, dat ook het gebied, dat Dr. Fernhout opzond, heel ons land door gelezen kon worden.

Het was vaak ontroerend.

Maar het gebied is te toer, dan dat men er publiciteit aan zou geven.

Het gelat der Synode.

Op de ontmoetingssamenkomst in „De Harmonie“, gelegen in een straat met den kleurigen naam van Kijk-in't Jatstraat, zag men reeds iets van het gelat der Synode, maar dan in de omliggende van voorkomende gastheeren en vriendelijke gastvrouwen.

Den volgende dag echter in de Noorderkerk was het door de afscheiding van levend groen en gespannen koord beter afzonderlijk te zien.

Het gelat der Synode!

De uitdrukking is van een Ouderling, die het in het „Kerkblad voor Overijssel en Drenthe“ aldus teekende:

Fr. n.: Dr. W. A. van Es,	20, 23, 26, 27,
Dr. J. P. Klaarhamer,	14, 17, 23, 26, 27,
Dr. L. Bouma, 92, 93, 94, 98, 11,	12, 14, 17, 20,
	23, 26, 27,
O. B. Dijkstra,	27,
Fr. n.: Dr. D. P. Koopmans,	20, 23, 26, 27,
Dr. J. Petersen,	26, 27,
O. B. A. Looyenga,	23, 26, 27,
O. J. F. Weerstra,	27,
Gr.: Dr. M. Meijering, 11, 12, 14, 17, 20, 23, 26, 27,	
Dr. J. J. Miedema,	20, 26, 27,
O. W. Roschoon,	27,
O. M. Veldhuis,	27,
Dr.: Dr. N. Duijsenda,	17, 20, 23, 27,
Dr. T. Gerber,	27,
O. H. Scheffer,	23, 26, 27,
O. J. Wolting,	27,
Ov.: Dr. W. L. Milo,	26, 27,
Dr. C. W. E. Ploos v. Amstel,	26, 27,
O. Ch. Dixon,	26, 27,
O. J. Huizinga,	27,
Geel.: Dr. G. Keizer, 98, 11, 12, 14, 17, 20, 23, 26, 27,	
Dr. J. G. Kunst,	23, 26, 27,
O. J. W. Maas,	20, 27,
O. J. v. d. Waals,	27,
Utr.: Dr. K. Fernhout, 92, 93, 98, 12, 26, 27,	
Dr. H. Kaajan,	27,
O. J. J. van Commenee,	27,
O. J. S. Sjaarslema,	27,
N.H.: Dr. W. Breukelaar, 99, 92, 95, 98, 11, 12, 14, 17,	
	20, 23, 26, 27,
Dr. J. L. Schouten,	26, 27,
O. J. Bakker,	27,
O. G. van Zeggelaar,	17, 23, 26, 27,
Z. H. n.: Dr. K. Dijk,	17, 20, 23, 26, 27,
Dr. H. Meijering,	20, 27,
O. J. G. Baart,	27,
O. Mr. A. J. L. v. Boeck Calkoen,	23, 27,
Z. H. n.: Dr. C. B. Ravinck,	27,
Dr. W. W. Meynen,	27,
O. A. Mays,	26, 27,
O. P. Rijdsijk,	20, 27,
Zwe.: Dr. J. H. Telkamp,	26, 27,
Dr. R. J. v. d. Veen, 11, 12, 14, 17, 20, 23, 26, 27,	
O. G. van de Putte,	27,
O. D. Scheele Aem,	20, 27,
N. B. L.: Dr. H. de Bruijs,	23, 27,
Dr. J. R. Donner,	23, 26, 27,
O. W. H. van Heiden,	27,
O. L. J. Schalekamp,	27,
B. O. F.: Dr. G. Husmann,	27,
Dr. F. Kollhoff,	26, 27,
O. J. Knoll,	27,
O. G. Schreijer,	27,

De cijfers achter de jaartallen geven aan de Synodes, welke de afgevaardigden hebben bijgewoond. O beteekent natuurlijk: Ouderling. Een zeer verduidelijk overzicht!

HEPP.

PERS-SCHOUW.

Replik van Dr. Kaajan.

Dr. Kaajan geeft in „Utr. Kb.“ antwoord op wat ik tegen hem aanvoerde. Hij neemt met een warmen handdruk afscheid. Dies geve ik hem ook even warm in dit artikel de hand. De ceremonie gaat beginnen. Bij afscheidsredenen pleegt men den vocatief te gebruiken. Het zij alzoo.

Broeder Kaajan, U zegt:

Dr. Schilder, mijn strijdvaardige opponent, is het natuurlijk weer niet met mij eens.

Dit „natuurlijk“ doet het goed, maar staat U toch niet goed. Heb ik U geen argumenten genoeg gegeven? Kom, doe nu niet, alsof het alleen maar lust tot tegenspraak was; het een en ander kwam ik toch wel op te merken, is 't niet?

Ik lees Uw afscheidsrede verder. En ik vernem:

Ik schreef bij een der citaten, dat ik, ook bij het licht van het zinsverband, de betekenis van Dr. Kuypers woorden niet precies kon aangeven.

Maar Dr. Schilder, die niet eens weet waar hij de citaten van Dr. Kuypers zoeken moet, kan dit wel.

Een sterk stukje van helderziendheid.

Ja, ja, helderziendheid. Grappes slaan vaak in. Maar nu eerlijk gezegd: ik heb dien lof niet be-

geerd. Ik zei, dat zelfs de niet-helderzienden wel kunnen bemerken, dat U het citaat van Dr. Kuypers had uitgelegd in een zin, die met de bedoeling strijdig was. En nu, onder ons gezegd: U hebt, ondanks het grappje, niet ontkend, dat mijn opvatting van Dr. Kuypers woord de juiste was. Dus erkent U, dat de Uwe niet juist was. In orde; en het grappje, nu ja, we begrijpen elkaar. Van, geachte opponent, lees ik zoo verder:

Dr. Kuypers beweerde in de Tweede Kamer (men kan dit natuurlijk in de Handelingen vinden):

„Ik meen, dat men in de ingenieurs-opleiding te Delft niet ontvangt de vorming, welke noodig is voor het leeraarsambt en dat de studie niet zoodanig is ingericht, dat men van de ingenieurs als regel kan onderstellen, dat ze behoorlijk laartoe voorbereid zijn.”

Natuurlijk bedoelde Dr. Kuypers met deze woorden, aldus de scherpsinnige Dr. Schilder, dat hij het toenmalig ingenieurschap onvoldoende achtte.

De vroegere ingenieurs van Delft waren dus minder bekwaam en ook Dr. Kuypers deels dit oordeel.

Ik hoop, voor Dr. Schilder niet, dat alle vroegere ingenieurs hem om deze woorden zullen komen spreken.

Geh, laat ze maar gerust komen. Als ze kwaad tegen me doen, zal ik hun zeggen: U doet niet als Dr. Kaajan, die ook verwarde wat ik zei en wat ik van Dr. Kaajan vernam, dat Dr. Kuypers gezegd had; niet ik oordeelde, maar Dr. Kuypers en ik liet dat verder voor zijn rekening. Ik zal de kingers dus naar U doorsturen, broeder; want U hebt met Dr. Kuypers-taxatie van oud-Delft zeer hard gewerkt. Trok U niet de schouders op, zeggende: begeert men in Kampen, wat hm, wat Delft heeft?

Ik luister verder. Ik hoor U zeggen, collega:

Waarijk, de ingenieurs-opleiding te Delft stond ook vóór 1901 op niet gering peil.

Dr. Kuypers zeide dienaangaande in de Staten-Generaal:

„Nu mogen we gelukkigerwijs, nemine contradicente (behalve dan Dr. K. Schilder)....

Hallo, gven stoppen. U bent vandaag erg grappig, maar dit gaat toch niet aan.

(Terzijde, tot de niet-Utrechtsche toeschouwers: nemine contradicente, dat zei Dr. Kuypers in de Tweede Kamer en, dat andere: „behalve dan Dr. K. Schilder“, dat is van Dr. Kaajan. „Nemine contradicente“ beteekent zoveel als: „dit zal wel niemand tegenspreken. Dus is volgens Dr. Kaajan Dr. Schilder de eenige, die in heel de wereld dit tegenspreekt).

Heusch, collega, dit gaat niet aan. Ik sprak Dr. Kuypers niet tegen. Ik zei alleen maar, dat U hem tegensprak, want U legde hem anders uit, dan hij wilde; en dat is ook tegenspraak. U spreekt Dr. Kuypers trouwens nog tegen, broeder, en werkt U wat dieper in de moete. Eerst was het, de Delftsche doctor van nu is niet eens — niet eens! — behoorlijk — behoorlijk! — voorbereid voor het lesgeven zelfs — zelfs! — aan middelbare scholen. Vandaag, nu het er op aankomt, mij een warmen handdruk te geven, heet het, ietwat tegensprekerig tegen dien Dr. Kuypers, dien Gij pas in Utrecht liet zien: maar zelfs de mindere dan de hedendaagsche doctor van Delft was vroeger al een reus! Hoe is 't nu? Nemine contradicente, behalve.... Dr. Kaajan, toen hij nog niet mijn warmen handdruk gekregen had bij de eerste begroeting. Grappes, graag, maar het adres moet goed zijn. Een adres is altijd ernst, want dat is voor een ander.

We nemen den draad weer op en herzeggen:

Dr. Kuypers zeide:

„Nu mogen we gelukkigerwijs, nemine contradicente (behalve dan Dr. H. Kaajan een keer) zeggen, dat het onderwijs op de Polytechnische School te Delft gegeven, reeds geruimen tijd het karakter van hooger wetenschappelijk onderwijs draagt en in Duitschland hoorde ik met genoegen de verklaring, dat de School te Delft, zooals zij nu bestaat (dus nog vóór het verleen van het promotierecht) het karakter draagt, dat een Technische Hochschule in Duitschland heeft.”

Wel bedankt, broeder. De handdruk, en de afscheidsrede worden onvergetelijk. Dat is nu niet precies, wat ik beweerde, dat Dr. Kuypers zei, en thans de mannen, die Kampen willen laten promoveeren, beweren. Zoodra een school het karakter van hooger wetenschappelijk onderwijs draagt, wordt het tijd, dat men de consequentie trekt en ze laat promoveeren. Bedankt voor de vriendelijke hulp.

Nu moet ik nog even wat zuur kijken, ondanks den warmen handdruk. Wat hoor ik daar?

Dr. Schilder maakt voorts een reuzen-onderscheid tusschen den gepromoveerden en den niet-gepromoveerden ingenieur.

Kijk, dat is nou niet aardig. Ik maak geen „reuzen-onderscheid“. Heb ik U, vriendelijke debater, niet voorgelegd de Hoogeronderwijswet, de wet van Dr. A. Kuypers en Koningin Wilhelmina, de rede van Prof. Kraus, door Dr. Kuypers bijgewoond? Wilt U zand strooien over Uw vereenzelving van ingenieurs en doctoren, best, collega, maar dan niet ten koste van den man, dien ge met een warmen handdruk de deur uitlaat. Dat is, enfin, —

Ik hoor

Ik gel

den doc

Kom, c

woordjes

Kuypers,

voor Uw

Voorts

mij met

boom gez

erg best,

U. Het is

eerst zon

Dr. Kuyp

later mi

ten....

weer hoo

Dr. Ku

gen.

„De t

sterk n

blijft is a

waarop

een hee

strafte

Nu ne

wetensch

Kuypers

polytech

dan wor

bij't afse

de oude

Delft gez

overgebr

behalve

erg wete

weer een

Hegeen

deelingen

Toen i

van mee

tegenover

universite

de bande

De han

nog niet